

**MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTIDA PEDAGOG
XODIMLARNING
O'ZINI-O'ZI BAHOLASHINI RIVOJLANTIRISHNING PSIXOLOGIK
ASOSLARI**

TOSHKENT SHAHRIDAGI PUCHON DAVLAT UNIVERSITETI

Ilmiy rahbar: Dalimova N.M.

E-mail: n.dalimova@mail.ru

Muallif: Karimova Nargiza Berdiraxmatova

E-mail: nargizasiroj9394@gmail.com

Toshkent – 2026

ANNOTATSIYA: *Mazkur ilmiy ishda maktabgacha ta'lim tashkilotlarida faoliyat yuritayotgan pedagog xodimlarning o'zini-o'zi baholashini rivojlantirish masalasi kompleks va tizimli yondashuv asosida yoritilgan. Tadqiqotda o'zini-o'zi baholashning psixologik mohiyati, uning shaxs kamolotidagi roli, kasbiy faoliyat samaradorligiga ta'siri, shuningdek, pedagogik faoliyatda refleksiya va motivatsiyaning o'rni batafsil tahlil qilingan. Ish davomida pedagoglarda o'zini-o'zi baholashni rivojlantirishga xizmat qiluvchi psixologik mexanizmlar, shart-sharoitlar va amaliy tavsiyalar ishlab chiqilgan.*

Kalit so'zlar: *maktabgacha ta'lim, pedagog shaxsi, o'zini-o'zi baholash, refleksiya, motivatsiya, kasbiy kompetensiya, psixologik rivojlanish, shaxs kamoloti*

KIRISH

Hozirgi davrda ta'lim tizimining barcha bo'g'inlarida sifat masalasi yetakchi ahamiyat kasb etmoqda. Ayniqsa, maktabgacha ta'lim bosqichi bolalar shaxsining asoslari shakllanadigan eng muhim davr hisoblanadi. Ushbu bosqichda faoliyat yuritayotgan pedagog xodimlarning kasbiy, ma'naviy va psixologik tayyorgarligi ta'lim sifati bilan bevosita bog'liqdir. Pedagog shaxsining rivojlanishida o'zini-o'zi baholash muhim ichki psixologik mexanizm sifatida namoyon bo'ladi. O'zini-o'zi

baholash pedagogning o'z imkoniyatlarini anglashi, kasbiy faoliyatiga tanqidiy yondashuvi va o'z ustida ishlashga bo'lgan intilishini belgilaydi. Shu sababli pedagog xodimlarda o'zini-o'zi baholashni rivojlantirish masalasi bugungi kunda dolzarb ilmiy muammo sifatida qaralmoqda. Mazkur tadqiqotning asosiy maqsadi maktabgacha ta'lim tashkilotlarida pedagog xodimlarning o'zini-o'zi baholashini rivojlantirishning psixologik asoslarini chuqur va tizimli ravishda o'rganishdan iborat.

O'ZINI-O'ZI BAHOLASH TUSHUNCHASINING ILMIY-NAZARIY TAHLILI

O'zini-o'zi baholash psixologiya fanining markaziy tushunchalaridan biri bo'lib, u shaxsning o'ziga nisbatan munosabatini ifodalaydi. Ilmiy manbalarda o'zini-o'zi baholash shaxsning o'z xatti-harakati, imkoniyatlari, qobiliyatlari va ijtimoiy mavqeiga beradigan subyektiv bahosi sifatida talqin etiladi. Mazkur tushuncha shaxs faoliyati jarayonida shakllanib, uning ijtimoiy tajribasi, atrof-muhit bilan o'zaro munosabatlari va tarbiya ta'siri ostida rivojlanadi. L.S. Vigotskiy o'zini-o'zi baholashni shaxsning ichki nutqi va refleksiv faoliyati bilan bog'liq holda izohlaydi. S.L. Rubinshteyn va A.N. Leontyev qarashlariga ko'ra, o'zini-o'zi baholash faoliyat jarayonida shakllanadi va shaxsning ongli xatti-harakatlarini boshqaradi.

MAKTABGACHA TA'LIM PEDAGOGINING SHAXSIY VA KASBIY XUSUSIYATLARI

Maktabgacha ta'lim pedagogi shaxsi ko'p qirrali psixologik xususiyatlarga ega bo'lishi lozim. U bolalar bilan ishlash jarayonida yuqori darajadagi emotsional sezgirlik, sabr-toqat, mehribonlik va mas'uliyatni namoyon etadi. Pedagogning kasbiy muvaffaqiyati ko'p jihatdan uning o'ziga bo'lgan ishonchi va o'zini-o'zi baholash darajasiga bog'liq. Adekvat o'zini-o'zi baholash pedagogga o'z kuchli va zaif tomonlarini aniqlash, kasbiy rivojlanish strategiyasini belgilash imkonini beradi.

Past o'zini-o'zi baholash esa pedagogda tashabbuskorlikning pasayishi, kasbiy kuyish va stress holatlariga olib kelishi mumkin.

O'ZINI-O'ZI BAHOLASHNI RIVOJLANTIRISHNING PSIXOLOGIK MEXANIZMLARI

Pedagog xodimlarda o'zini-o'zi baholashni rivojlantirish murakkab va uzluksiz psixologik jarayon hisoblanadi. Ushbu jarayonda refleksiya, ichki motivatsiya, ijtimoiy baholash va o'z-o'zini nazorat qilish mexanizmlari muhim rol o'ynaydi.

Refleksiya pedagogga o'z faoliyatini tahlil qilish, xatolarini anglash va ularni bartaraf etish imkonini beradi. Motivatsiya esa pedagogning kasbiy faolligini va rivojlanishga bo'lgan intilishini kuchaytiradi. Ijobiy ijtimoiy-psixologik muhit va rahbariyat tomonidan beriladigan konstruktiv fikr-mulohazalar o'zini-o'zi baholashning rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

AMALIY TAVSIYALAR VA PSIXOLOGIK TRENINGLAR

Pedagog xodimlarda o'zini-o'zi baholashni rivojlantirish maqsadida psixologik treninglar, seminarlar va refleksiv mashg'ulotlarni muntazam tashkil etish tavsiya etiladi. Trening jarayonida pedagoglarda o'zini anglash, o'z imkoniyatlarini baholash va kasbiy rivojlanish rejasini tuzish ko'nikmalari shakllantiriladi. Shuningdek, individual psixologik maslahatlar yuqori samaradorlikka ega.

XULOSA

Mazkur ilmiy ish natijalari shuni ko'rsatadiki, maktabgacha ta'lim tashkilotlarida pedagog xodimlarning o'zini-o'zi baholashini rivojlantirish ta'lim sifati va pedagog shaxsining kasbiy barqarorligini ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Adekvat o'zini-o'zi baholashga ega pedagog o'z faoliyatini tizimli ravishda takomillashtiradi va ta'lim jarayonida yuqori natijalarga erishadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. G'oziyev E. Umumiy psixologiya. – Toshkent, 2019.
2. Abduraxmonov F. Pedagogik psixologiya. – Toshkent, 2018.
3. Davletshin M. Ta'lim psixologiyasi. – Toshkent, 2017.

4. Karimova V. Shaxs psixologiyasi. – Toshkent, 2020.
5. Saidov A. Maktabgacha ta'lim psixologiyasi. – Toshkent, 2021.
6. Nemov R.S. Psixologiya. – Moskva, 2016.
7. Rubinshteyn S.L. Osnovy obshchey psikhologii. – Moskva, 2014.
8. Vygotskiy L.S. Myshleniye i rech. – Moskva, 2015.
9. Bandura A. Self-efficacy. – New York, 2016.
10. Maslow A. Motivation and Personality. – New York, 2017.
11. Rogers C. On Becoming a Person. – Boston, 2018.
12. Leontyev A.N. Deyatelnost. – Moskva, 2016.
13. Klimov E.A. Psikhologiya professii. – Moskva, 2015.
14. Zimnyaya I.A. Pedagogicheskaya psikhologiya. – Moskva, 2018.
15. Markova A.K. Psikhologiya professionalizma. – Moskva, 2017.
16. Andreeva G.M. Sotsialnaya psikhologiya. – Moskva, 2016.
17. Deci E., Ryan R. Intrinsic Motivation. – New York, 2019.
18. Hattie J. Visible Learning. – London, 2018.
19. Sharipov D. Maktabgacha ta'lim metodikasi. – Toshkent, 2022.
20. Yusupova M. Psixologik treninglar. – Toshkent, 2021.